

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

24 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță,
Valentina Clevadî, Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de către Ploșniță Maria, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ploșniță Maria împotriva ÎS „AIR Moldova” CA privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 iulie 2014,

C O N S T A T Ă :

La 15.01.2014, Ploșniță Maria a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Air Moldova” CA cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 04.11.2011 în interesele Măriei Ploșniță a fost depusă la Judecătoria Botanica mun. Chișinău, acțiune către CA „Air Moldova” ÎS privind încasarea sumei, penalității legale și dobânzii de întârziere. Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 12.12.2012 s-a încasat de la ÎS „Air Moldova” CA în beneficiul Măriei Ploșniță suma totală de 109.783,55 (una sută nouă mii șapte sute optzeci și trei lei 55 bani) lei, iar capătul de cerere privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică pentru reprezentare și asistență juridică în instanța de fond a fost respins. Hotărîrea respectivă a fost contestată la 17.01.2013 cu apel de către ÎS „Air Moldova” CA.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 14.05.2013, apelul a fost restituit ca tardiv.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 25.09.2013 a fost respins recursul declarat de ÎS „Air Moldova” CA împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 14.05.2013, astfel hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12.12.2012 devenind irevocabilă.

Reclamanta a indicat că, interesele sale în cadrul dosarelor judiciare și în cadrul procedurii de executare au fost apărute de către avocatul Pavel Cotruță, în baza Contractului de Asistență Juridică nr. 0161462 din 04.11.2011, prin care părțile

contractului au aprobat și confirmat onorariul convenit reprezentantului în sumă de 15.000 (cincisprezece mii) lei, constituind cheltuieli de asistență juridică.

Raportul respectiv reflectă prestația și acoperă acțiunile procesuale întreprinse de către avocat după pronunțarea hotărârii instanței de fond, care include 24 (douăzeci și patru) de acțiuni procesuale necesare, întreprinse în interesul reclamantei Maria Ploșniță.

Reclamanta a indicat că avea nevoie de asistență juridică calificată deoarece nu posedă cunoștințe speciale necesare susținerii procesului în fața instanțelor de apel și recurs, precum și la faza executării forțate a documentului executoriu, urmată de procesele judiciare de contestare a actelor executorului judecătoresc emise întru executarea hotărârii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12.12.2012.

A solicitat Ploșniță Maria admiterea acțiunii, încasarea de la ÎS „Air Moldova” CA în beneficiul său a sumei de 15.000 lei cu titlu de recuperare a cheltuielilor de asistență juridică și încasarea taxei de stat în sumă de 450 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 17 aprilie 2014, s-a respins acțiunea înaintată de Ploșniță Maria împotriva ÎS „Air Moldova” CA ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a menționat că, potrivit recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 23 „Privind unele aspecte ale încasării cheltuielilor de judecată” urmată de prevederile art. 63 alin. (5) din Legea cu privire la avocatură, cheltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice în organele de urmărire penală și în instanțele de judecată se încasează concomitent cu soluționarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă. Astfel, cheltuielile care sînt suportate de client după emiterea hotărârii instanței sau care au fost determinate de succesul obținut, de regulă, nu sînt adjuocate de instanțe.

La 18.04.2014, Ploșniță Maria a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, cerând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 iulie 2014 s-a respins apelul declarat de către Ploșniță Maria și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 17 aprilie 2014.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel Ploșniță Maria a declarat recurs prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 iulie 2014 și a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 17 aprilie 2014 cu emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

În argumentarea recursului, recurenta a reiterat argumentele de fapt expuse în cererea de apel și anume, neaplicarea normelor de drept material și procedural pertinente cauzei.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de către Ploșniță Maria a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

La examinarea litigiului atît instanța de fond, cît și cea de apel au interpretat eronat normele de drept material și, în consecință, au adoptat hotărîri ilegale.

Totodată, în speță sunt stabilite fapte suficiente pentru a da o soluție nouă de admitere a acțiunii lui Ploșniță Maria împotriva ÎS „AIR Moldova” CA privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, reclamanta Ploșniță Maria a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Air Moldova” CA, solicitînd încasarea de la ultima în beneficiul său a sumei de 15.000 lei cu titlu de recuperare a cheltuielilor de asistență juridică și încasarea taxei de stat în sumă de 450 lei.

Instanța de fond a respins acțiunea, soluție menținută și de instanța de apel care a respins apelul declarat de către Ploșniță Maria.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră hotărîrile instanțelor judecătorești ilegale, pornind de la următoarele.

Astfel, Colegiul constată cu certitudine că, reclamanta solicită încasarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică acordată de avocatul Pavel Cotruță în baza contractului de asistență juridică nr. 0161462 din 04.11.2011 în sumă de 15 000 lei în instanțele de fond, recurs, apel și la faza de executare.

Potrivit art. 63 alin.(5) din Legea cu privire la avocatură, cheltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice în organele de urmărire penală și instanțele de judecată în cauzele penale, civile și administrative se încasează concomitent cu soluționarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă.

În corespundere cu art. în conformitate cu art. 94 CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii. Dacă, fără a trimite pricina spre rejudecare, modifică hotărîrea atacată sau pronunță o nouă hotărîre, instanța ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 96 alin. (1) și (1¹), instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de

asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Colegiul constată că, interesele Măriei Ploșniță în cadrul dosarelor judiciare și în cadrul procedurii de executare au fost apărute și a fost reprezentată de către avocatul Pavel Cotruță în baza Contractului de Asistență Juridică Nr. 0161462 din 04.11.2011.

Reține Colegiul că, la 07.11.2013, avocatul Pavel Cotruță a prezentat Raportul privind activitatea sa în cauzele menționate, prezentat pentru confirmare clientului Maria Ploșniță împreună cu Bonul de Plată Seria EP Nr. 483892 din 07.11.2013 prin care părțile contractului au aprobat și confirmat onorariul convenit reprezentantului în sumă de 15.000 (cincisprezece mii) lei, care constituie cheltuieli de asistență juridică.

Raportul Avocatului Pavel Cotruță din 07.11.2013 nu include acțiunile procesuale efectuate și la care a participat la examinarea cauzei la Judecătoria Botanica Municipiul Chișinău ca Instanță care a examinat fondul litigiului inițial.

Astfel, reține Colegiul că, raportul respectiv reflectă prestația și acoperă acțiunile procesuale întreprinse de către Avocatul reprezentant după pronunțarea Hotărârii Instanței de Fond, care include 24 (douăzeci și patru) de acțiuni procesuale, care erau necesare și care au fost întreprinse în interesul clientului Maria Ploșniță (f.d. 11-15).

Potrivit Art. 90 „Cheltuielile de judecare a pricinii”, lit. i) CPC, din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte cheltuielile de asistență juridică.

Astfel, pornind de la faptul că acțiunea inițială a Reclamantului Maria Ploșniță împotriva Pârâtului CA „AIR MOLDOVA” ÎS a fost admisă în sensul încasării tuturor sumelor de bază revendicate în beneficiul reclamantului (Hotărârea Judecătoriei Botanica Municipiul Chișinău din 12.12.2012 pe Dosarul Nr. 2-4300/2011), fiind respinsă doar în partea încasării cheltuielilor de asistență juridică la faza respectivă a procesului, Colegiul conchide că acțiunea este întemeiată, deoarece prin aceasta sunt revendicate cheltuielile de asistență juridică suportate în legătură cu derularea de mai departe a procesului judiciar menționat.

Cu referire la criteriile referitoare la caracterul real, necesar și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică suportate de partea respectivă în proces, stabilite în prevederile art. 96, alin. (1) CPC, Colegiul reține ca just argumentul recurentului conform căruia *caracterul real* este confirmat prin Bonul de Plată seria LP Nr. 483892 din 07.11.2013 prin care este probat faptul recepției onorariului stabilit în baza Contractului de Asistență Juridică Nr. 0161462 din 04.11.2011 și Raportului Avocatului Pavel Cotruță din 07.11.2013, *caracterul necesar* rezultă din faptul că Maria Ploșniță avea nevoie de asistență juridică calificată deoarece nu posedă cunoștințe speciale necesare susținerii procesului în fața Instanțelor de Apel și Recurs, precum și la faza executării forțate a documentului executoriu, urmată de procesele judiciare de contestare a actelor executorului judecătoresc emise întru executarea Hotărârii Judecătoriei Botanica Municipiul Chișinău din 12.12.2012 pe Dosarul Nr. 2- 4300/2011 iar *caracterul rezonabil* al onorariului a fost stabilit în coraport cu Recomandările privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către Instanțele Judecătorești a cheltuielilor de asistență Juridică aprobate de Uniunea Avocaților de Republica Moldova.

Mai reține Colegiul că, evidenta acțiunilor procesuale efectuate de către avocatul Pavel Cotruță a fost reflectată pornind și de la conținutul pct. 21¹ al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării de către instanțele Judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile Nr. 25 din 28.06.2004.

Reține Colegiul și argumentul recurentului, conform căruia la acțiune a fost anexat bonul de plată și lista detaliată a actelor și acțiunilor efectuate de către avocat și timpul aferent acestora. De asemenea, cauza în legătură cu care au fost încasate cheltuielile de asistență juridică reprezintă o cauză complexă, o noutate în practică, cu întrebări juridice dificile, aportul avocatului fiind definitoriu la soluționarea acelui litigiu, care a implicat un volum mare de timp de muncă al avocatului atât în ceea ce ține de prezența în fața instanțelor judecătorești, precum și timpul de muncă utilizat pentru redactarea actelor procedurale și deplasarea în teritoriu, rezultatul obținut fiind unul maxim pentru reclamant (suma despăgubirilor pretinse pentru reclamant au fost obținute în volum maxim) realizarea căruia a fost posibilă datorită aptitudinilor speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice (cunoașterea profundă a reglementărilor de profil), avocatul încadrându-se în restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele acelei cauze fapt care a diminuat capacitatea avocatului de a lucra în alte dosare.

Astfel, conchide Colegiul că, instanțele nu a luat în considerație practica judiciară a Plenului CSJ folosită la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile, punând la baza deciziilor recurate recomandările CSJ privind unele aspecte ale încasării cheltuielilor de asistență juridică, care însă abordează problematica încasării cheltuielilor de asistență juridică în procedura de ordonanță, dar nu în procedura unei acțiuni civile examinate în ordine contencioasă generală, au admis erori oferind o argumentare superficială a soluțiilor adoptate, ignorând normele de drept materiale și procedural citate.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că instanțele judecătorești eronat nu au aplicat legea materială care trebuia aplicată la soluționarea litigiului dedus judecării în speță, deoarece, prin actele cauzei a fost demonstrată temeinicia pretențiilor recurentului privind încasarea cheltuielilor de judecată.

Cu referire la pretenția din acțiunea lui Ploșniță Maria privind încasarea de la CA „Air Moldova” ÎS în beneficiul Statului a taxei de stat în sumă de 450 (patru sute cincizeci) lei, Colegiul stabilește că, instanța de fond greșit a interpretat prevederile materiale cu privire la natura litigiului, considerând că acțiunea urmează a fi impusă cu taxă de stat, contrar prevederilor art. 85 alin. (1) lit. a) CPC care stabilește că de taxă de stat pentru judecarea pricinilor civile se scutesc reclamanții în acțiunile de protecție a consumatorilor. În același sens Legea privind protecția consumatorilor Nr. 105 din 13.03.2003 stabilește la art. 31 alin. (2) că „consumatorii sunt scutiți de taxa de stat în acțiunile privind protecția drepturilor sale”. Aceleași prevederi sunt stabilite și în art. 4 „înlesniri vizând taxa de stat” alin. (1) pct. 71) al Legii taxei de stat, nr. 1216 din 03.12.1992.

Prin urmare, conchide Colegiul că, taxa de stat achitată de către reclamant la depunerea acțiunii urmează a fi restituită în temeiul stabilit la art. 7 „Restituirea taxei

de stat”, pct. 5) al Legii taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 și art. 89 „Restituirea taxei de stat” alin. (2) CPC, reclamantul urmînd a înainta în acest sens o cerere în instanța de fond.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 02 iulie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 17 aprilie 2014 și de a adopta o hotărîre nouă de admitere a acțiunii lui Ploșniță Maria împotriva ÎS „AIR Moldova” CA în partea pretenției de încasare a cheltuielilor de asistență juridică și de respingere a pretenției lui Ploșniță Maria cu privire la încasarea de la CA „Air Moldova” ÎS în beneficiul Statului a taxei de stat în sumă de 450 (patru sute cincizeci) lei.

Ținînd cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Ploșniță Maria.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 02 iulie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 17 aprilie 2014 și se adoptă o hotărîre nouă după cum urmează.

Se admite acțiunea înaintată de Ploșniță Maria împotriva ÎS „AIR Moldova” CA în partea încasării cheltuielilor de asistență juridică.

Se încasează de la CA „Air Moldova” ÎS în beneficiul lui Maria Ploșniță sumă de 15.000 (cincisprezece mii) lei cu titlu de recuperare a cheltuielilor de asistență juridică.

Se respinge pretenția lui Ploșniță Maria cu privire la încasarea de la CA „Air Moldova” ÎS în beneficiul Statului a taxei de stat în sumă de 450 (patru sute cincizeci) lei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea